

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0425U000215

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 18-06-2025

Статус: Підтверджена МОН

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ МОН України №1329 від 07.10.2025 р.

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

- Плющакова Олена Володимирівна
- Olena V. Pliushchakova

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4144-118X

Вид дисертації: кандидат наук

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 13.00.02

Назва наукової спеціальності: Теорія і методика навчання (з галузей знань)

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 11-06-2025

Спеціальність за освітою: Вчитель української мови, літератури та зарубіжної літератури. Фізичне виховання.

Місце роботи здобувача: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 26.053.14

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14.35.09

Тема дисертації:

1. Формування навчальної адаптації студентів першого курсу засобами фізичного виховання
2. Formation of academic adaptation of first-year students by means of physical education

Реферат:

1. У дисертаційному дослідженні розроблено, теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено методику навчання адаптації студентів першого курсу до освітнього процесу в закладах вищої освіти засобами фізичного виховання. Визначено інтегральний показник навчальної адаптованості здобувачів вищої освіти за показниками функціонального адаптаційного потенціалу організму та психосоціальної адаптованості особистості; зафіксовано зв'язок навчальної адаптованості з показниками волевої активності, індивідуально-типологічними властивостями нервової системи, психологічними особливостями особистості та рухової підготовленості здобувачів вищої освіти, а також запропоновано критерії оцінювання навчальних досягнень студентів-першокурсників у процесі фізичного виховання з урахуванням рівня навчальної адаптованості. Провідною ідеєю запропонованої методики є розвивально-виховний ефект фізичних вправ, що полягає у забезпеченні педагогічного впливу на психосоціальну та функціональну складові адаптаційного

потенціалу організму та особистості через розвиток і виховання прогностично значущих рухових якостей, вольових проявів та психологічних особливостей студентів з урахуванням індивідуально-типологічних властивостей нервової системи, котрі є генетично детермінованими, однак дещо регулюються за допомогою зовнішніх впливів завдяки пластичності вищої нервової діяльності.

2. The dissertation research developed, theoretically substantiated, and experimentally tested a methodology for teaching first-year students to adapt to the educational process in higher education institutions using physical education. The leading idea of the proposed methodology is the developmental and educational effect of physical exercises, which consists in ensuring the pedagogical influence on the psychosocial and functional components of the adaptive potential of the organism and personality through the development and education of prognostically significant motor qualities, volitional manifestations and psychological characteristics of students. The implementation of this idea is based on the physiological mechanisms of the manifestation of the adaptive capabilities of the organism and the psychological patterns of emotional and volitional self-regulation of the personality due to the phenomenon of positive transfer in the process of motor activity. Thus, in this sense, the motor task can be considered as a volitional action, i.e. the nature and direction of motor loads are directly related to the magnitude of volitional effort and its functional manifestation. A feature of the practical component of the teaching methodology for adapting first-year students to the educational process in higher education institutions using physical education is the consideration of the individual typological properties of the students' nervous system, which are genetically determined, but are somewhat regulated by external influences due to the plasticity of higher nervous activity. An integral assessment of students' educational adaptability is proposed based on indicators of psychosocial adaptability of the personality (P. Kuznetsov's method) and functional potential of the organism (R. Baievskiy's method). The integral indicator of educational adaptability of the organism of higher education applicants is estimated by the sum of the scores of indicators of psychosocial and functional adaptability. An appropriate scale for assessing the integral indicator of students' educational adaptability by levels: high, medium, low, maladaptation. The initial state of the mental sphere of the personality, functional and motor capabilities of the organism of first-year students as a prerequisite for adaptation to the educational process in higher education institutions was studied. The average level of indicators of the psycho-emotional state of students (anxiety, aggressiveness, frustration, rigidity) was recorded, however, signs of moderate stress and a slightly reduced level of stress resistance of young men and females were established. At the same time, the study of individual typological properties of the nervous system showed that females have a higher lability of nervous processes compared to first-year young men. It was determined that young men generally have a higher level of psychosocial adaptability of the personality than females, while female students have a slightly higher level of functional adaptability of the organism than students. According to the proposed scale, a quantitative assessment of the initial level of students' educational adaptability was carried out. It was found that almost every fifth young man and every third female have a low level of educational adaptability, however, no cases of maladaptation to the educational process were identified. The level of motor preparedness of first-year higher education students ranges from low to sufficient levels. The levels of development of endurance and speed-strength qualities of hands were the lowest in young men, while the level of development of speed and endurance was the highest in females. Using linear correlation analysis, the relationship between the integral indicator of educational adaptability, individual indicators of psycho-emotional state, volitional activity and motor preparedness of first-year students was confirmed, on the basis of which a methodology for teaching adaptation of first-year students to the educational process in higher education institutions by means of physical education was developed and theoretically substantiated, which is presented in the form of a pedagogical model. The content of motor training of young men and girls provided for the priority development of agility, general and special endurance. At the same time, important importance was attached to such motor exercises that are associated with various manifestations of will and individual psychological characteristics of the personality. The conditions for ensuring psychological comfort during physical exercise classes were determined, which leads to a decrease in aggressive manifestations due to the impact on volitional activity, a decrease in the level of stress and anxiety, and the development of social and communicative skills of students by means of specially directed physical exercises.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

1. Tymoshenko, O., Arefiev, V., Domina, Zh., Malechko, T., Bondar, T., Tymchyk, M., Pliushchakova, O., Riabchenko, V., Grihan, G., & Prontenko, K. (2021). Exercise machines in speed and coordination development among students playing basketball. *International Journal of Human Movement and Sports Sciences*, 9(2), 347-355. doi: 10.13189/saj.2021.090224 https://www.hrpub.org/journals/article_info.php?aid=10764 (Scopus)
2. Tymoshenko O.V., Domina Zh.H., Arefieva L.P., Pliushchakova O.V., Markus I.S., Sergienko Yu.P., Lyakhova N.A. (2023). Influence of Aqua Fitness Training Sessions on Improving the Biological Age Indicators in Overweight Female Students. *Acta Balneologica*, 6(178), 386-391. doi: 10.36740/ABAL202306107 <https://actabalneologica.pl/6-2023> (Web of Science)
3. Tymoshenko Oleksii V., Domina Zhanna H., Masenko Larysa V., Pliushchakova Olena V., Arefieva Larysa P., Prots Roman O., Fedoryschak Roman L. (2024). Dependence of stress level on the strength of nervous processes and development of special types of endurance in 16-17-year-old men. *Acta Balneologica*, 66 (5), 330-334. doi: 10.36740/ABAL202405106 <https://actabalneologica.pl/5-2024/> (Web of Science)
4. Арефьева Л. П., Плющакова О. В. Гуманістичні пріоритети у процесі соціалізації майбутнього фахівця з фізичного виховання та спорту. 2017. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). Вип. 3К (84). С. 33-36
5. Арефьева Л. П., Плющакова О. В. Теоретичні аспекти реалізації проблеми адаптації до навчальної діяльності студентів-першокурсників педагогічних спеціальностей у процесі фізичного виховання. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2019. - Вип. 3К (110). - С. 47-50
6. Арефьева Л. П., Плющакова О. В., Ганчева В. І., Гончаренко В. І., Мазур І. М., Бикова Г. В. Запорожанов О. М., Козенко С. М., Корнійчук Ю. М. Вплив занять спортивними іграми на психофізичний стан студентів. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2021. Вип. 11(143). С. 26-29.
7. Арефьева Л. Плющакова О. Підвищення рухової активності та фізичної підготовленості студентів на заняттях з баскетболу. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2023. Вип. 3К(162). С. 34-38.
8. Плющакова О. В., Арефьева Л. П. Методичні основи навчання стресостійкості студентів у процесі раціонально організованої рухової активності. Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2024. Вип. 3К(176). С. 388-391.
9. Плющакова О.В., Дьоміна Ж.Г. Кількісна оцінка навчальної адаптованості студентів першого курсу закладів вищої освіти. Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт).

2025. Вип. 1(186). С. 129-133.

- 10. Дьоміна Ж.Г., Плющакова О.В. Прогностичні ознаки навчальної адаптованості студентів першого курсу та можливості впливу на них засобами фізичної культури. Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2025. Вип. 3К(188). С. 128-132.
- 11. Ареф'єва Л.П., Плющакова О.В., Браткевич О.В. Силові навантаження як засіб фізичного виховання студентів ЗВО. Матеріали V міжнародного симпозиуму «Освіта і здоров'я підростаючого покоління». Київ: Алатон, 2023. Вип. 5. С. 14-16.
- 12. Дьоміна Ж. Г., Плющакова О. В. Психофізичні передумови навчання стресостійкості студентів засобами фізичних вправ. Матеріали VI Міжнародного симпозиуму «Освіта і здоров'я підростаючого покоління». Київ: Алатон, 2024. Вип. 6..С. 71-73.
- 13. Плющакова О.В., Дьоміна Ж.Г. Навчальна адаптованість як показник ментального здоров'я студентів першого курсу. Матеріали VII Міжнародного симпозиуму «Освіта і здоров'я підростаючого покоління». Київ: Алатон, 2025. Вип. 7. С.101-103.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дьоміна Жанна Геннадіївна
2. Zhanna G. Domina

Кваліфікація: к.пед.н., професор, 13.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8315-6590

Додаткова інформація: https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=ru6bm_wAAAAJ;
<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216396079>

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Носко Микола Олексійович
2. Mykola O. Nosko

Кваліфікація: д.пед.н., професор, академік, 13.00.09**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0001-9903-9164**Додаткова інформація:** <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56880089100>;
<https://www.webofscience.com/wos/author/record/C-6263-2017>**Повне найменування юридичної особи:** Національний університет "Чернігівський колегіум" імені Т. Г. Шевченка**Код за ЄДРПОУ:** 02125674**Місцезнаходження:** вул. Гетьмана Полуботка, буд. 53, Чернігів, Чернігівський р-н., 14013, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Базилевич Наталія Олександрівна
2. Nataliia O. Bazylevych

Кваліфікація: к.пед.н., доцент, 13.00.07**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-2470-5107**Додаткова інформація:** <https://scholar.google.ru/citations?user=QMt4MRAAAAAAJ&hl=ru>**Повне найменування юридичної особи:** Університет Григорія Сковороди в Переяславі**Код за ЄДРПОУ:** 04543387**Місцезнаходження:** вул. Сухомлинського, буд. 30, Переяслав, Переяслав-Хмельницький р-н., 08401, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Рецензенти****VIII. Заключні відомості****Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Тимошенко Олексій Валерійович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Тимошенко Олексій Валерійович

